

Kuntien valtionosuudet 2022

Kerran vielä sote – ja sitten lasku!

Olli Riikonen, erityisasiantuntija

olli.riikonen@kuntaliitto.fi

Puh. 050 477 5619

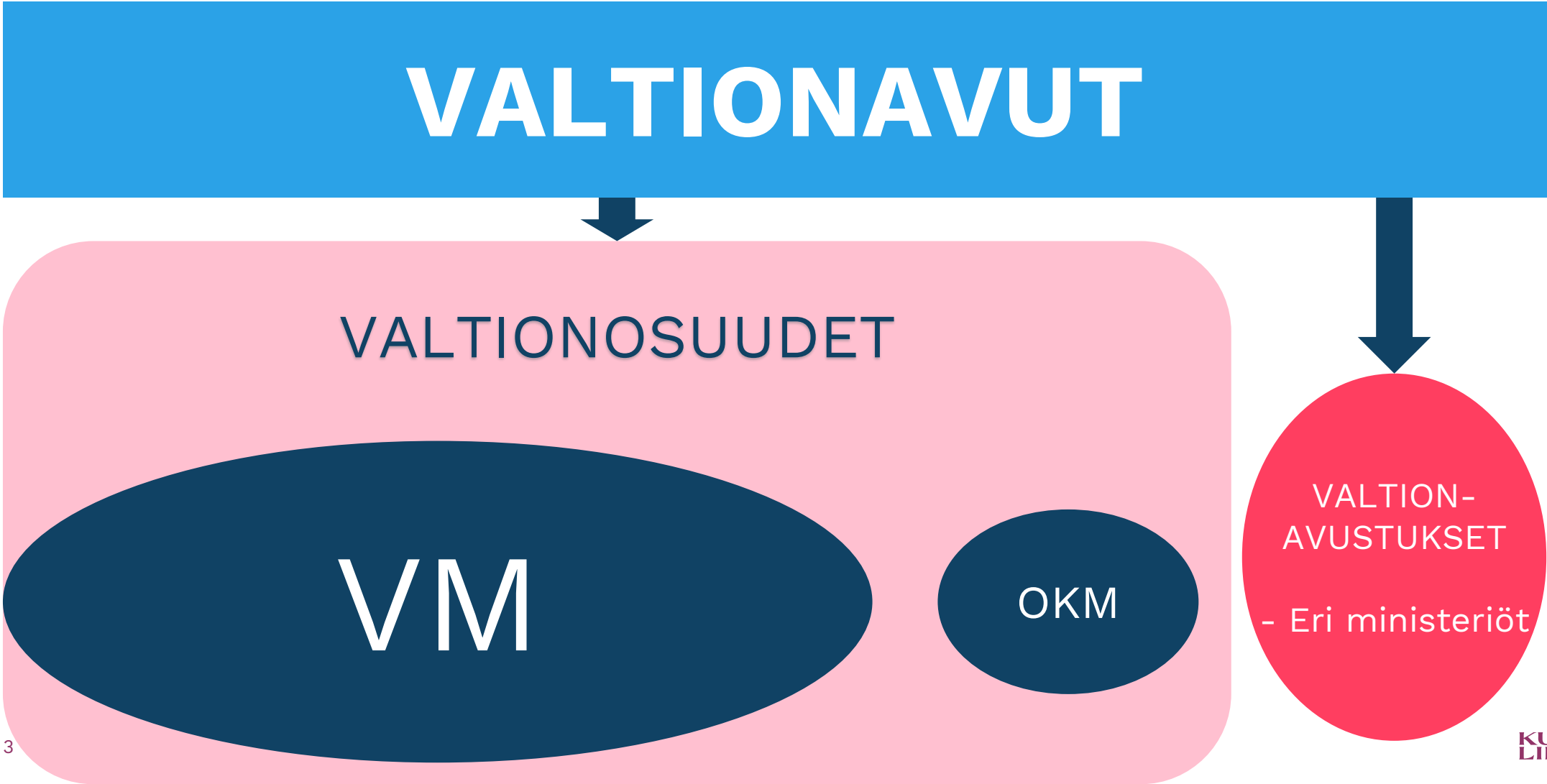
Twitter @RiikosenOlli

Esityksen tarkoitus ja kohdennus

- Yleiskuva kuntien valtionosuusjärjestelmästä ja opastusta lisätiedon äärelle
  - Valtionosuusjärjestelmä on kohtuullisen monimutkainen systeemi
  - Oletuksena, että kuulijoina myös uusia luottamushenkilöitä
- Miltä näyttävät vuoden 2022 valtionosuudet pääpiirteissään
  - Kuntaliiton sivuilla 22.5. julkaistut ennakkolaskelmat sis. OKM-osuudet vuoden 2021 tasolla
  - VM:n sivuilla 30.6. julkaistut laskelmat peruspalveluiden valtionosuuksista osatekijöineen (ei siis sisällä OKM:n ”putken” kautta tulevien valtionosuuksien vaikutusta)
  - Laskelmia päivitetään Kuntaliiton sivuille budjettiriihessä vahvistuneiden linjausten mukaisesti lähiviikkoina ja myös VM päivittänee pp-vos-laskelmat omille sivuilleen
- Mitä tapahtuu, kun sote lähtee ja työllisyys tulee?

VALTION RAHOITUS KUNNILLE

VALTIONAVUT


```
graph TD; A[VALTIONAVUT] --> B[VALTIONOSUUDET]; B --> C[VM]; B --> D[OKM]; A --> E((VALTION-AVUSTUKSET - Eri ministeriöt));
```

VALTIONOSUUDET

VM

OKM

VALTION-
AVUSTUKSET

- Eri ministeriöt

Miksi valtionosuuksia maksetaan?

- Valtionosuuksien tarkoituksena on taata kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuus koko maassa. **Valtionosuusjärjestelmä muodostuu kustannuserojen kompensatiosta ja tulopohjan tasauksesta.**
- Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti.
- Merkittävin osa valtionosuusjärjestelmää on kunnan peruspalvelujen valtionosuus, joka kokoaa yhteen kunnallisten peruspalvelujen rahoituksen.
- Peruspalvelujen **valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin.** Järjestelmän laskennallisuudesta johtuen kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää

Kuntien valtionosuusrahoitus 2022

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (VM)

Sote, perusopetus, varhaiskasvatus, kirjasto, kulttuuri ja taiteen perusopetus.

Laskennalliset kustannukset 30,8 mrd. €

Kunnille tuloutetaan 10,6 mrd. €:

peruspalvelujen vos 7,9 mrd. € + verotulomenetyksen kompensaatiot 2,7 mrd. €.

IKÄRAKENNE N. 70 %
21,5 MRD. €

SAIRASTAVUUS N. 24 %
7,3 MRD. €

MUUT
TEKIJÄT
N. 7 %
2 MRD. €

KUNNAN OMARAHOITUSOSUUS 23 MRD. € = 4177,29 €/AS.
(SISÄLTÄÄ VEROTULOMENETYSTEN KOMPENSAATION)

+/-

Lisäosat: syrjäisyys, saamen kotiseutu, työpaikkaomavaraisuus

+/-

Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus

+/-

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset

Opetus- ja kulttuuritoimen
valtionosuus (OKM)
(v. 2021 luvuin)
Kunnille nettona
-60 milj.€

**KUNNAN
OMARAHOITUSOSUUS**
* LUKIO 86,18 €/AS.
* AMMATILLINEN
KOULUTUS 181,97 €/AS.

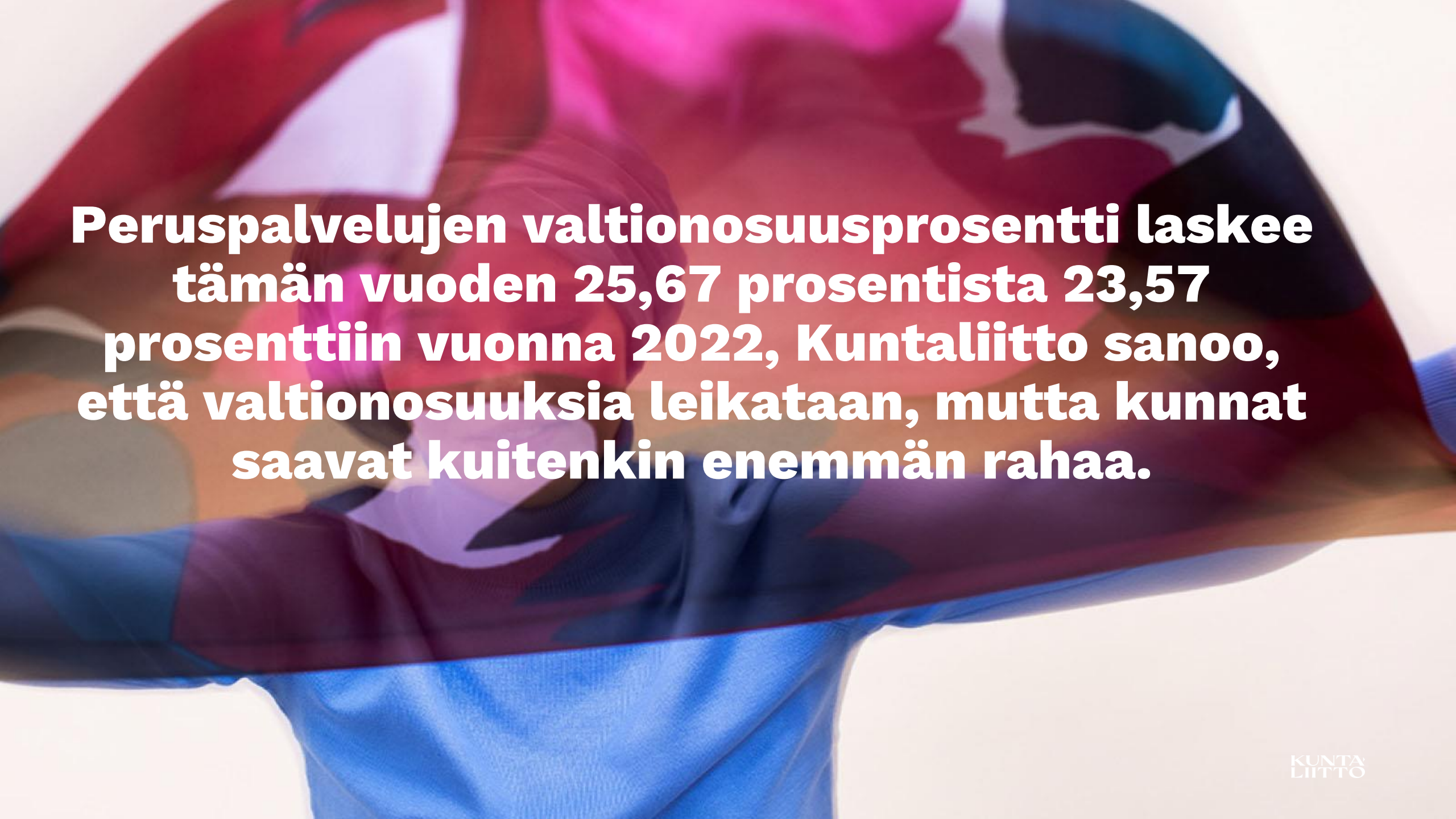
JÄRJESTÄJÄKUNNALLE
VALTIONOSUUKSINA

- Lukio
- Ammatillinen koulutus
- Aamu- ja iltapäivätoiminta
- Kansalais-/kansanopisto
- Taiteen perusopetus
- Museo, teatteri, orkesteri
- Liikunta ja nuoriso

= Kunnille maksetaan
10,6 mrd. € = n. 1900 €/as.

KUNTA-
LIITTO

The background of the image is a close-up, slightly blurred view of the Finnish flag, showing the white field and the blue canton with the white cross. The text is overlaid on this background.

**Peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee
tämän vuoden 25,67 prosentista 23,57
prosenttiin vuonna 2022, Kuntaliitto sanoo,
että valtionosuuksia leikataan, mutta kunnat
saavat kuitenkin enemmän rahaa.**

Muutokset 2021 -> 2022

- Valtionosuudet yhteensä **n. 10,6 mrd. €, kasvua 0,6 mrd. € / 6,1 %**
  - Siitä peruspalvelujen vos 7,9 mrd. € ja verotulomenetysten kompensatio 2,7 mrd. € (kunnallisverotulojen menetys, joka aiheutuu eduskunnan päättämistä verovähennyksistä)
- Kustannustenjaon tarkistus valtionosuuksiin **+562 M€**, jota ei kuitenkaan makseta eli **-562 M€ = +/-0**
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien lisäys n. **246 miljoonaa euroa**
- Kiky-leikkaus palaa ja jää pysyväksi **-234 M€**
- **Indeksikorotus +2,5 %, vaikutus + 188 M€ (keväällä 2,2 % ja 165 M€)**
- Verotulomenetysten kompensatioiden kasvu **+295 M€**
- Tehtävämuutokset (vanhuspalvelulaki, asiakasmaksulaki...) **+107 M€**

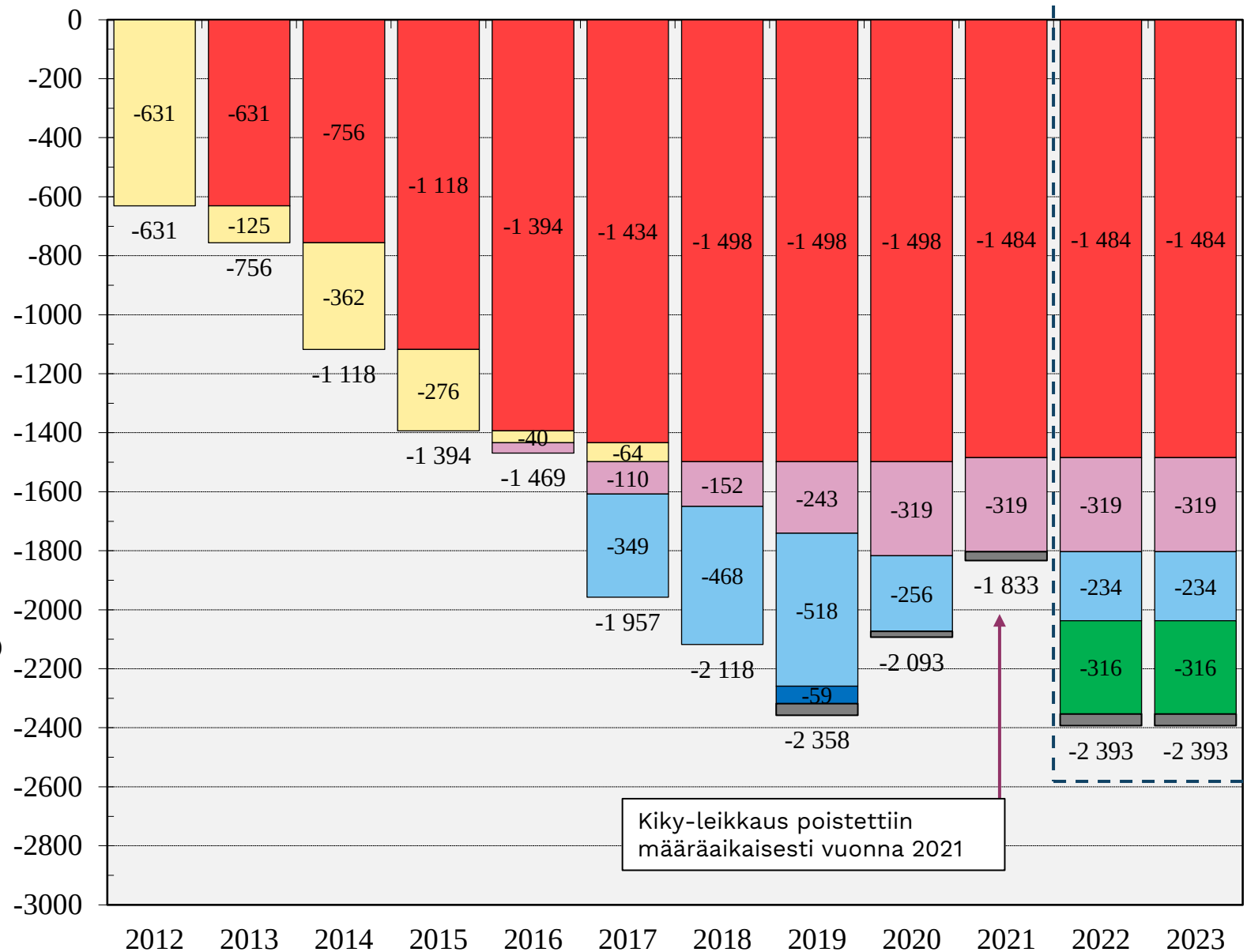
Vuosien 2012-2023 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen

milj. €

Lähde: Kuntaliitto

Päivitetty: 17.5.2021 MM

- Ko. vuoden uusi valtionosuusleikkaus
- Aikaisempien leikkausten kumulatiivinen summa
- Indeksikorotusten jäädyttäminen + ikäsidonnaisten menojen leikkaus (75 m€)
- Kiky-sopimukseen perustuva leikkaus
- Kustannustenjaon tarkistuksen ylimääräinen kiky-leikkaus (59 milj. €)
- Digitalisaatorahan, harkkarien ja yhdistymisavustusten rahoitus (yht. 20-40 milj.€)
- Kustannustenjaon tarkistuksesta maksamatta jätetty osuus vuosina 2022-2023 (yht. 316 m€)

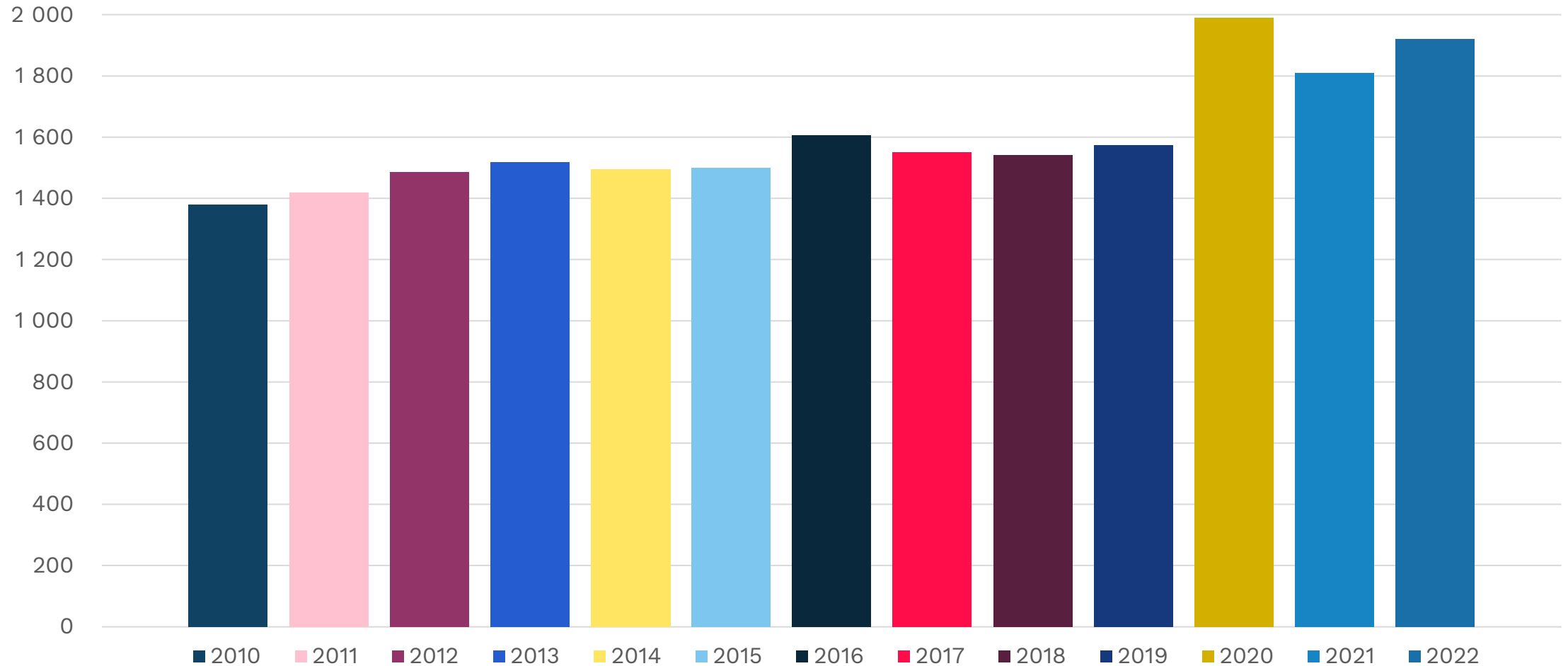

Kiky-leikkaus poistettiin määräajaksi vuonna 2021

Kevään 21 KTO:n mukaan

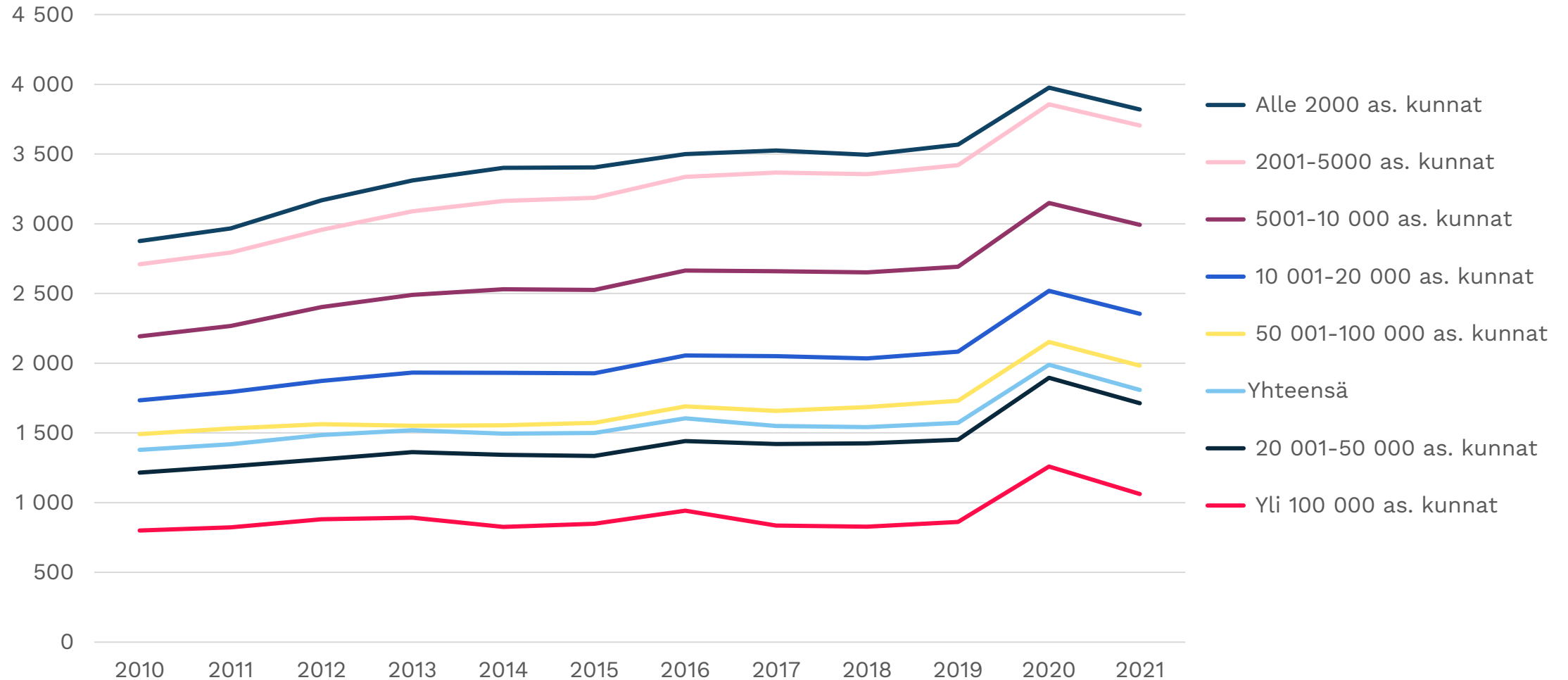
Kuntien valtionosuudet 2010–2022, €/as.

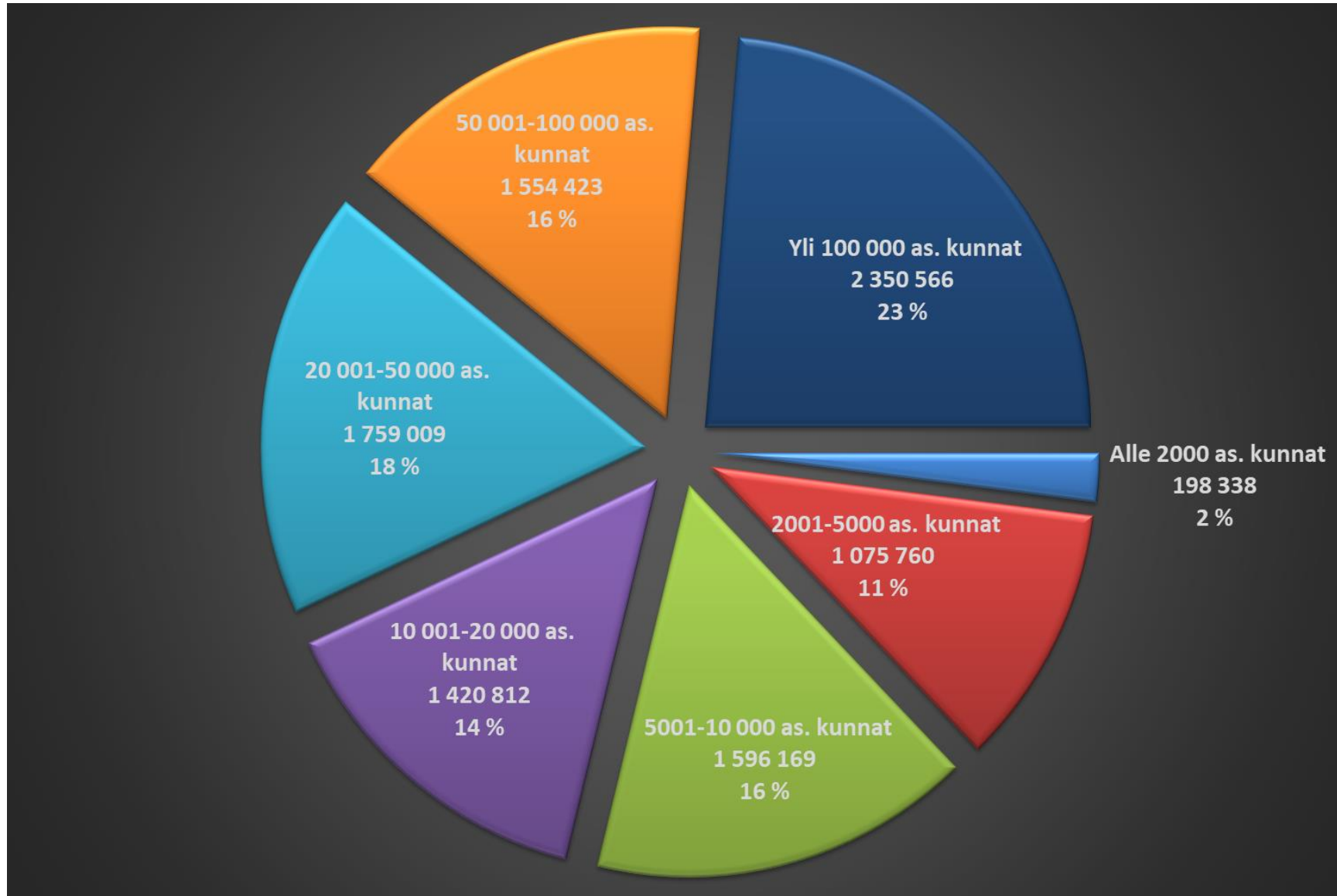
Valtionosuudet 2010–21 keskiarvo ja ääripäät, €/as.

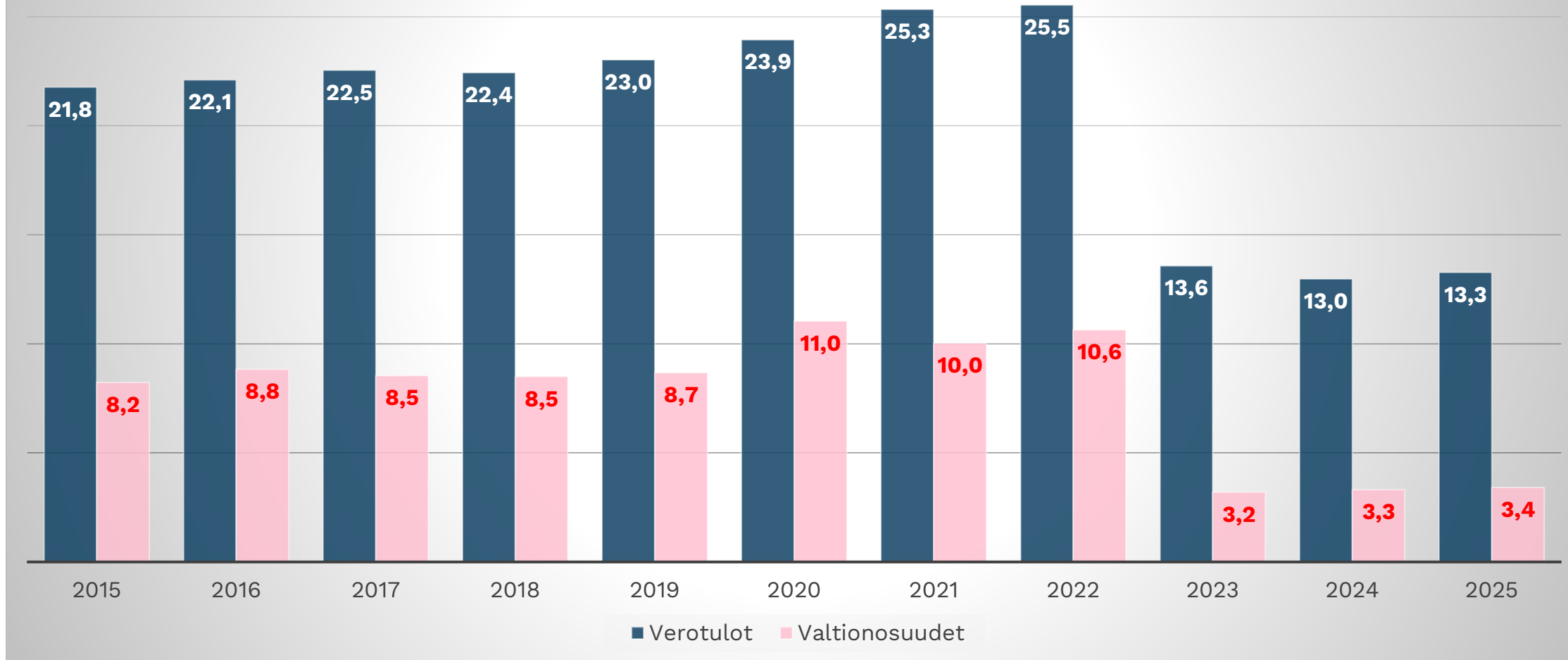
Valtionosuudet 2010–2021 kuntakokoryhmittäin, €/as.

Valtionosuudet kuntakokoryhmittäin 2021

Verotulot ja valtionosuudet 2015-2025

Sote lähtee - mitä menee mukana ja mitä jää?

VM/KAO

Koko maan tuloslaskelman muutos vuoden 2022 tasossa

Arviolaskelma

* =12,39 %-yksikön siirto

Euroa	Nykyinen	UUSI	Muutos	%-muutos
Toimintakate+poistot	35 092 758 762	14 457 959 417	-20 634 799 345	-59 %
Kunnallisvero*	21 206 183 053	8 365 176 431	-12 841 006 622	-61 %
Yhteisövero	2 022 533 661	1 348 355 774	-674 177 887	-33 %
Kiinteistövero	2 028 048 791	2 028 048 791	0	0 %
VOS, peruspalvelut	7 921 699 139	2 598 066 832	-5 323 632 307	-67 %
Verokompit	2 600 900 015	761 300 005	-1 839 600 011	-71 %
VOS, muutosrajoitin	0	-3 796 429	-3 796 429	
VOS, OKM	-60 298 713	-60 298 713	0	0 %
Muut rahoituserät, netto	336 872 101	336 872 101	0	0 %
Verotuskust. alenema	0	70 000 000	70 000 000	
Vuosikate - poistot (tasapaino)	963 179 285	985 765 375	22 586 090	2 %

TE-palvelut kunnille 2024 – mitä vaikuttaa?

- Rahoitusmalli valmisteilla
- Uusi tehtävä kunnille → siirtyvät kustannukset kompensoidaan täysimääräisesti
- Todennäköisin vaihtoehto rahoittaminen valtionosuusjärjestelmän kautta

NYKYTILA-ARVIO

Kuntien työllisyys- ja elinvoimapanokset

n. 1 Mrd / vuosi

- Työmarkkinatuen kuntaosuus 457 me (2020) / 386 me (2019)
(TMT-maksupaine 116 me / 125 me)
- Työllisyyspanokset n. 400 me
- Elinvoimapanokset n. 200 me

(3 % kuntatalouden nettokustannuksista)

Valtion työvoimahallinto

n. 700-800 me / vuosi

- TE-toimistojen määrärahat **210** me (2020) -> 250 (pthm)
- Työllisyysmäärärahat (pl. TEM-palkkatuki) **177 me** (2019)
- Palkkatuki, starttiraha (STM ja TEM) **281** me (2019)
  - TEM 39% ja STM 61 %

Lisäksi mm.

- Palkkaturva 30 me (2019), Ely- ja KEHA (osa 200 me), Yritysten kehittämishankkeet (281 me), Rakennerahastot 183 me (2019)

ARVIO 2024 ->

Kuntien TE-palvelut

1,8 Mrd / vuosi

(13 % tulevaisuuden kuntien nettokustannuksista)

- Nykyinen TMT 400 me
- Uusi kannustinmalli + 300-400 me
- Työllisyysmäärärahat, palkkatuki ja starttiraha 450 me
- TE-toimintamenot 250 me (ml. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli)
- Kuntien yleiset työllisyys- ja elinkeinopanokset 350 me (huomioitu hyvinvointialueille siirtyvät)

Valtionosuustietoutta

- <https://www.kuntaliitto.fi/talous/valtionosuudet>
- <https://vm.fi/valtionosuuspaatoksia-ja-laskentatietoja>
- <https://soteuudistus.fi/rahoituslaskelmat>
- <https://www.tutkihallintoa.fi/kunnat/kuntien-tilanneseuranta/valtionosuudet/>
- <https://minedu.fi/rahoitus>
- <https://www.oph.fi/fi/valtionosuudet>

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vastuualueet Ajankohtaista Hankkeet ja säädösalvalmistelu Julkaisut Ministeriö Yhteystiedot

VALTIOVARAINMINISTERIÖ / FI / VASTUUALUEET / KUNTA-ASIA / KUNTATALOUS / VALTIONOSUUDET JA KOTIKUNTAKORVAUKSET / KUNNAN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUDET / VALTIONOSUUSPAATOKSIA JA NIHIN LIITTYVÄ LASKENTATIE TOJA

Kuntalainsäädäntö
Kuntien tehtävät ja toiminta
Kuntatalous
Kuntatalouden seuranta ja arviointi
Kuntatalousohjelma
Valtionosuudet ja kotikuntakorvaukset
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus
Valtionosuuspäätöksiä ja niihin liittyviä laskentatietoja

Valtionosuuspäätöksiä ja niihin liittyviä laskentatietoja

Vuosi 2022
Ennakolliset valtionosuuslaskentatiedot vuodelle 2022 (päivitetty 30.6.2021)

Vuosi 2021
Valtionosuuslaskentatiedot vuodelle 2021 (sisältää useita välitietoja)

Vuosi 2020

Sote-uudistus

Etusivu Ajankohtaista Mikä sote-uudistus? Palvelujen kehittäminen Uusi rakenne Lainsäädäntö Valmistelu Yhteystiedot

Soteuudistus / FI / Uusi rakenne / Valitukset kuntiin / Rahoituslaskelmat

Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat

Kaikki rahoituslaskelmat ovat edelleen alustavia ja niihin liittyy poikkeuksellista epävarmuutta koronapandemian vaikutusten takia. Laskelmia päivitetään vielä useampaan kertaan ennen lopullista laskentaa. Lopullinen laskenta tehdään sote-uudistuksen voimaantuloa edeltävän vuoden tasossa.

Kuntien rahoituslaskelmat

Hyvinvointialueille siirtyvät sote- ja pelastustoimen kustannukset on laskettu kuntien vuoden 2021 talousarvioiden ja vuoden 2022 taloussuunnitelmien perusteella. Kuntien tulotiedot on päivitetty valtiovarainministeriön uusimpien arvioiden mukaan vuoden 2022 tasolle.

Tarkemmat laskentaperusteet sekä kunnittaiset ja kuntaryhmittäiset vaikutukset kuntien talouteen ilmenevät alla olevasta laskentataulukosta.

- Kuntien rahoituslaskelmat (excel), toukokuu 2021
- Kuntien rahoituslaskelmat (excel), 13.10.2020 hallituksen tarkentaminen rahoitusperustein

KUNTA LIITTO FI SV EN Ajankohtaista Medialle Kuntaliton palvelut Etsi sivustolta

Sulje valikko Talous / Valtionosuudet

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmä
Valtionosuuslaskelmat
Kotikuntakorvaukset
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa.

5.1.2019 PÄ SVENSKA

25.1.2021 Kuntaliitto / Mikko Mehtonen

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2021				
Taulukon täyttöohje:				
Valitsee, syöttää tai tarkistaa sinisten kenttien tiedot				
Tiedot siirtyvät automaattisesti työkirjan muista taulukoista keltaisiin kenttiin. Tarkista tiedot.				
Lisätiedot: Suomen Kuntaliitto / Mikko Mehtonen, p. 050-592 8986				
Kunta:	Äänekoski	Klikkaa solu aktivoiksi ja valitsee kunta alasvalikosta		
Asukasluku 31.12.2019:	18 765			
YHTEENVETO				
jen valtionosuus (VM)		euroa	euroa/asukas	
		69 251 167	3 690	
		32 225 318	1 717	
kustannukset		4 337 527	231	
kustannukset yhteensä		105 814 013	5 639	
osuus laskennallisesta kustannuksesta		-3 747 €/asukas	-3 747	
lalisesta kustannuksesta		35 496 116	1 892	
		826 679	44	2 %
tävät vähennykset ja lisäykset yhteensä		-1 382 107	-69	-3 %
hoitus Kelan myöntämän perustoimeentulotuen menoin		-996 213	-53	-2 %
lujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta		35 820 688	1 866	85 %
l valtionosuuden taseus (+tasauslisä/-tasausvähennys)		7 517 413	401	18 %
lujen valtionosuus (VM)		42 538 101	2 267	103 %

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti 25.67 %
Kunnan oma valtionosuusprosentti 33.55 %

The background is a vibrant, abstract composition. A large, bright yellow area dominates the left and center, with a diagonal brushstroke of white and red paint running from the top left towards the bottom right. To the right of this, there are splatters and blotches of red and white. In the bottom right corner, there are splatters of dark blue and red. Several solid orange circles of varying sizes are scattered across the yellow and red areas.

KUNTA LIITTO

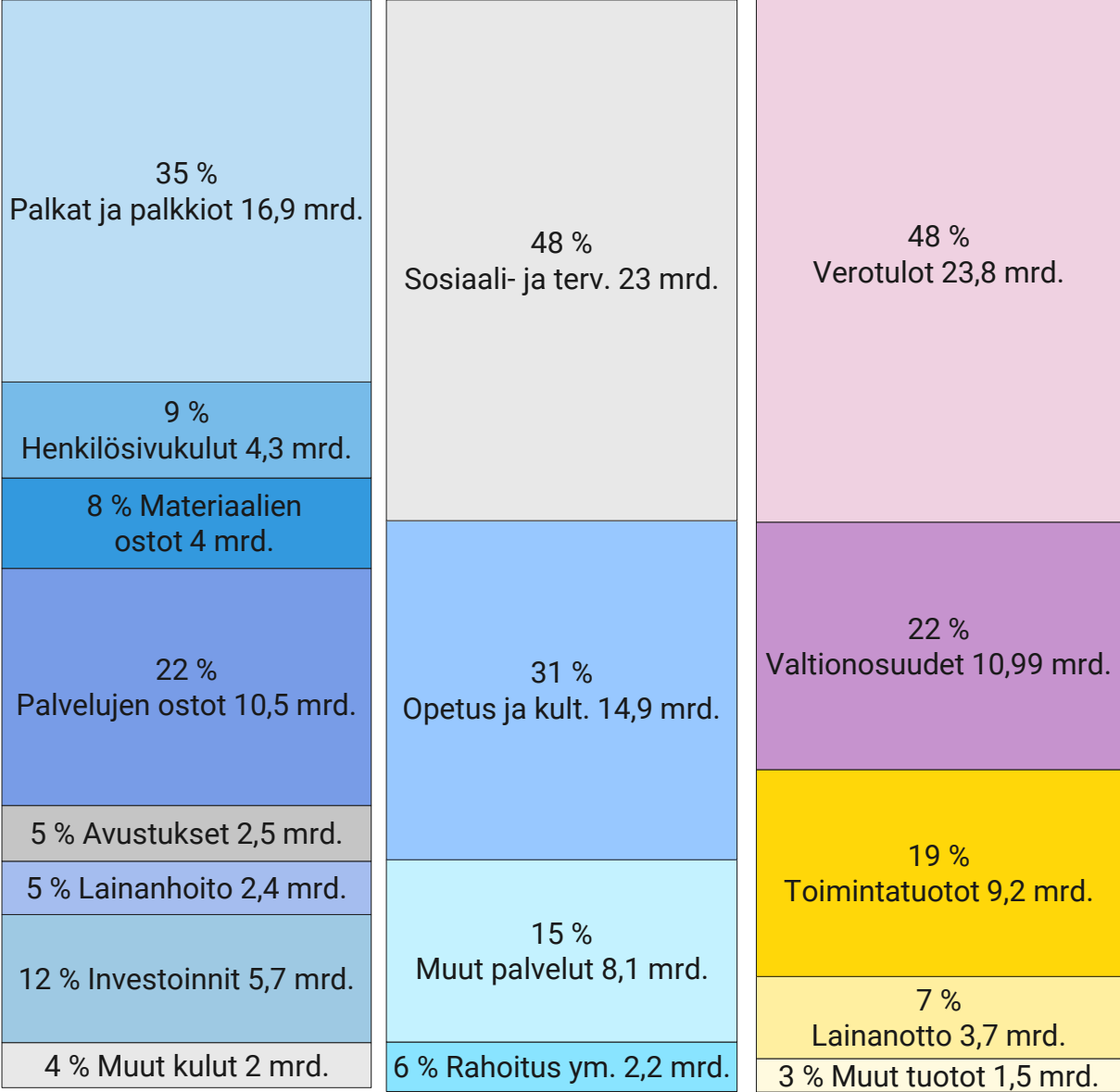
Sote-uudistus ja rahoituksen siirto kunnista hyvinvointialueille

Sote-sitsit 13.9.2021

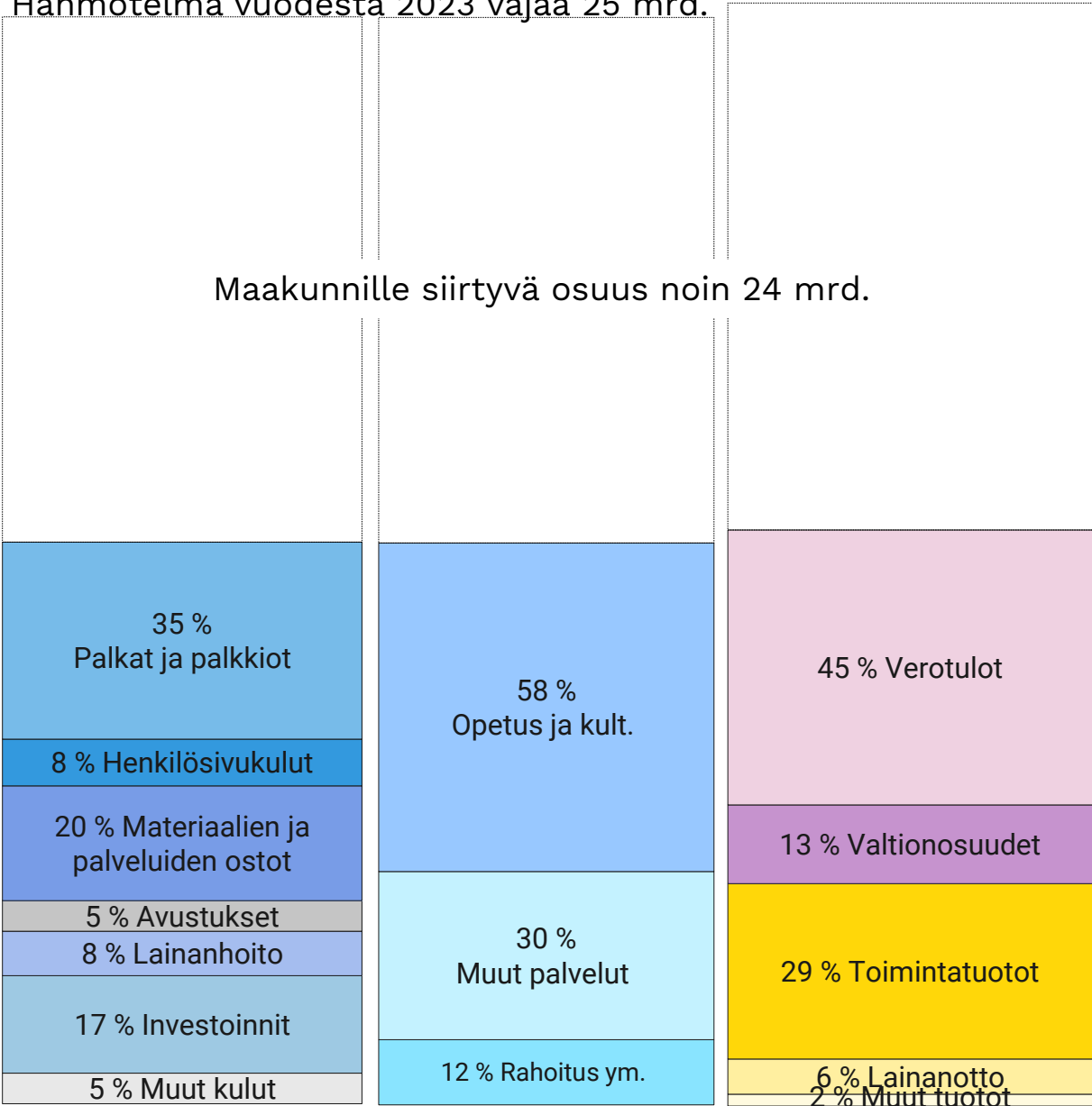
Mikko Mehtonen @MikkoMeh

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot
Arvio vuodelle 2020 noin 49 mrd.

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot
Hahmotelma vuodesta 2023 vajaa 25 mrd.

Maakunnille siirtyvä osuus noin 24 mrd.

20 Kuntaliitto/MM 12.5.2021 Lähteet: Kuntaliitto, Tilastokeskus, VM, Luvut vuoden 2020 hintatasossa. Luvuissa huomioitu koronatukien aiheuttama ylijäämä, jonka seurauksena tulot ovat kuluja korkeammat.

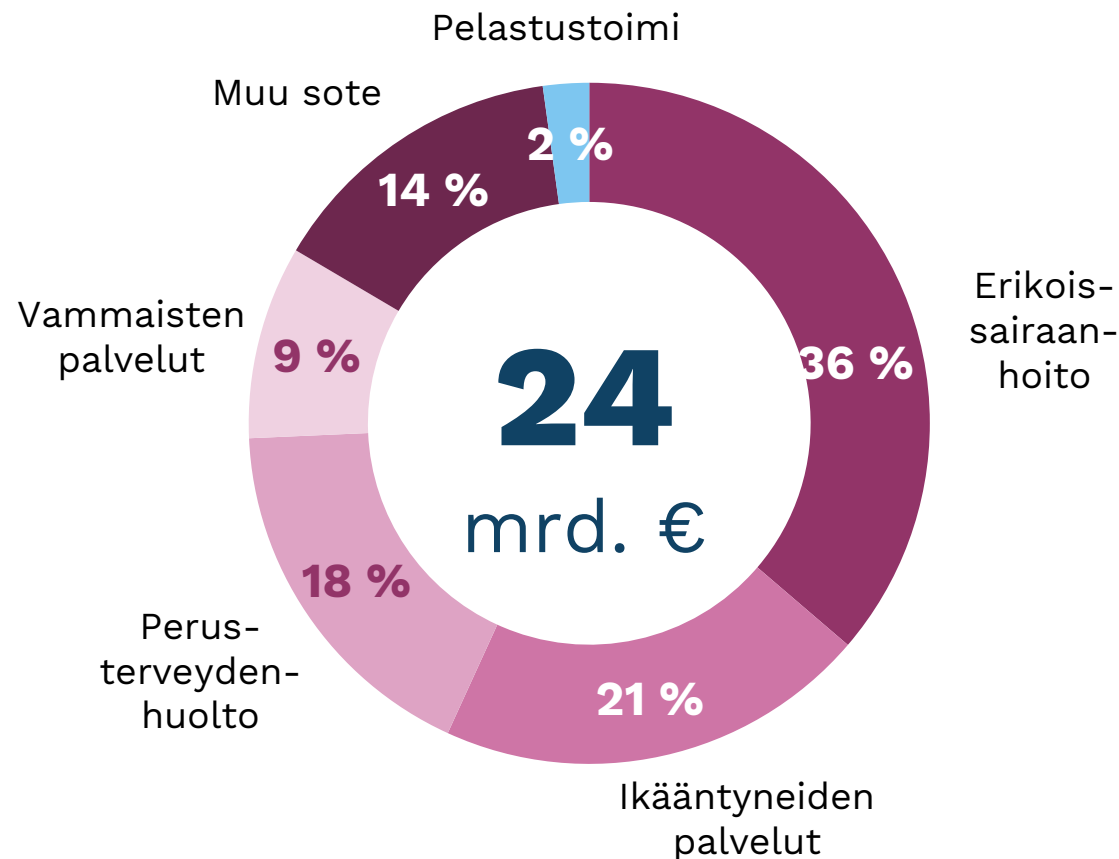
Perustettaville hyvinvointialueille siirtyvä **Sote ja pelastustoimi on noin 24 miljardin euron kokonaisuus**

Hyvinvointialueille siirtyy soten ja pelastustoimen menoja kunnista ja kuntayhtymistä vajaa **24 mrd. euroa** vuoden 2022 tasolla (**bruttomenot**).

- Käyttötuotoilla eli maksu-, myynti- ja muilla tuloilla tästä rahoitettiin noin **3 mrd. euroa**.

- Loppuosan ts. **nettomenot 20,7 mrd. euroa** kunnat rahoittivat verorahoituksella eli veroilla ja valtionosuuksilla.

*Tämän verran rahoitusta
siirretään kunnista valtiolle
alueiden rahoitusta varten.*

Miksi laskelmat muuttuvat kokoajan?

Siirtolaskelmat ovat toistaiseksi **ENNUSTEITA**

1) Verotuloennuste

- maksuunpantu kunnallisvero siirtohetkellä
- veroprosenttileikkauksen suuruus

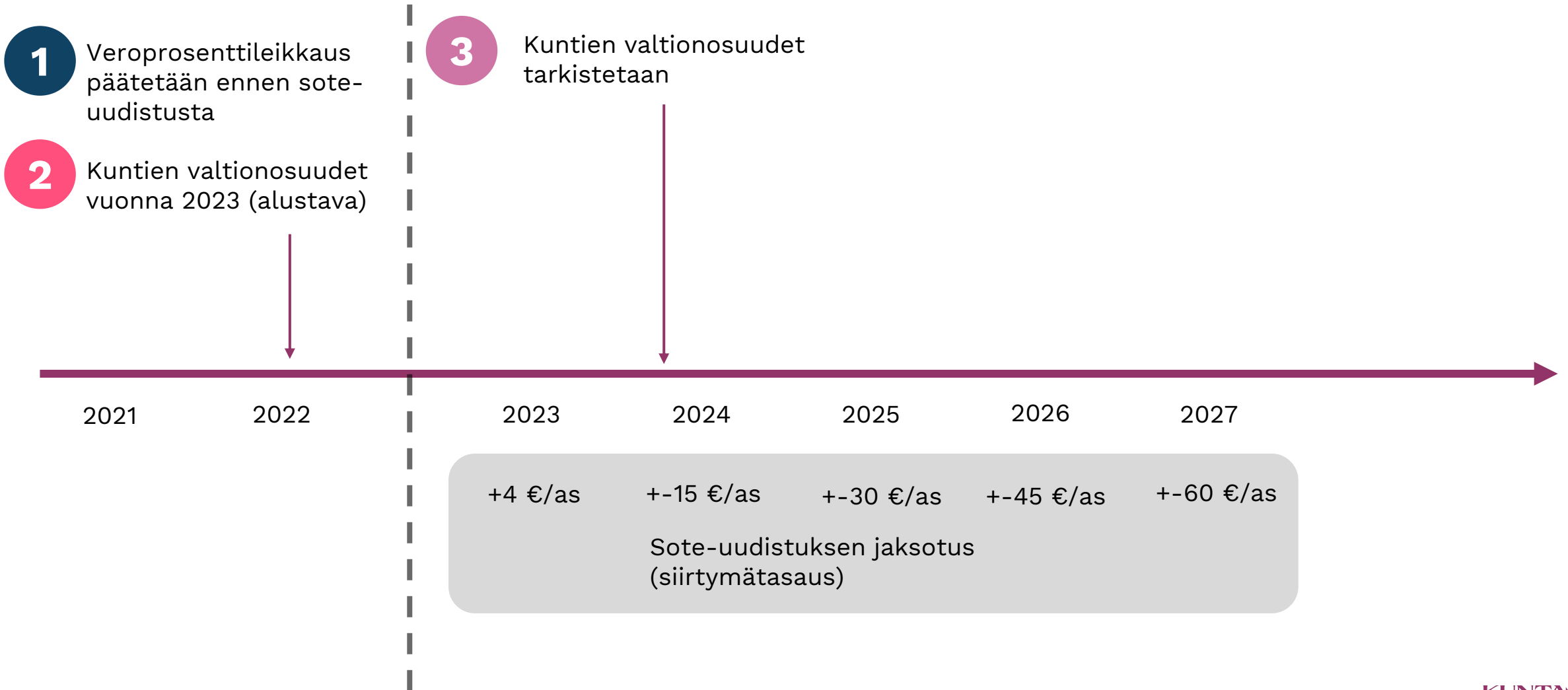
2) Kustannusennuste

- Sote-kulujen kehitys
- Korona, hoitovelka yms.

3) Muut muuttuvat tekijät

- ?

Lopulliset laskelmat: milloin?

Sote-uudistus, rahoituslaskelmat ja tietopohja

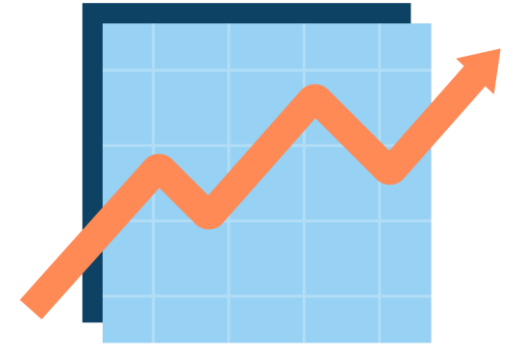
- Veroprosenttileikkaus (koko maan tasolla)
  - Lopullinen laskelma: TA22
- Kuntakohtaiset laskelmat, uuden kunnan valtionosuus
  - Alustava laskelma: TP21 + TA22
  - Lopullinen laskelma: TP21 + TP22
- Keskiöissä kustannustiedot vuodelta 2021 ja 2022
  - Tulojen osalta vuoden 2022 lopun mukainen tilanne
- Taloustiedot raportoidaan vuodesta 2021 alkaen Kuntatieto-ohjelman luokituksilla
  - Uusi palveluluokitus
  - Siirtyvien ja kuntaan jäävien palveluiden nettokustannukset

Kunnan ja hyvinvointialueen palvelut

<https://www.kuntaliitto.fi/talous/taloustraportoinnin-tarkeys-sote-uudistuksessa>

Sote-uudistuksessa kuntaan jäävät palvelut			Sote-uudistuksessa maakuntaan siirtyvät palvelut		
Nro.	PALVELU	Palveluluokan kuvaus	Nro.	PALVELU	Palveluluokan kuvaus
1101	Yleishallintopalvelut	Ensisijaisesti lakiperusteiset yleiseen hallintoon	2120	Erittelemätön lastensuojelun sijaishuolto	Erittelemätön-luokkaan
1102	Vaalien järjestäminen	Kunnan keskusvaalilautakunnan sekä ääntenlaskun	2121	Lastensuojelun ammatillinen perhehoito	lastensuojelun ammatillinen perhehoito
3021	Päiväkotitoiminta	Päiväkodeissa järjestettävä varhaiskasvatusta	2122	Lastensuojelun laitospalvelu	lastensuojelun laitospalvelu
3022	Perhepäivähoito	Hoitajan kotona, lapsen kotona tai ryhmämuotoisesti	2123	Lastensuojelun perhehoito	lastensuojelun perhehoito
3023	Muu varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen palvelut, joihin sisältyy muuta kuin päiväkotitoimintaa	2131	Lastensuojelun avohuolto	lastensuojelun sosiaalihuolto
3041	Esiopetus	Esiopetus, sekä pidennetyn oppivelvollisuuden täyttämiseksi	2180	Erittelemättömät lapsiperheiden palvelut	Erittelemätön-luokkaan
3051	Perusopetus	1) Peruskoulussa, kansanopistoissa, aikuiskoulutuksessa	2181	Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus	lapsiperheille tarkoitettu sosiaalityö ja -ohjaus
3052	Aamu- ja iltapäivätoiminta	Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta	2182	Lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetyö	lapsiperheille tarkoitettu kotipalvelu ja perhetyö
3101	Lukiokoulutus	Lukiolain mukainen yleissivistävä koulutus	2183	Kasvatus- ja perheneuvonta	kasvatus- ja perheneuvonta
3151	Ammatillinen koulutus, valtionosuusrahoitettua	Valtionosuudella rahoitetun ammatillisen koulutuksen	2185	Ensi- ja turvakotipalvelu	ensikotipalvelu ja turvakotipalvelu
3152	Ammatillinen koulutus, muu toiminta	Muu kuin valtionosuudella rahoitettava toiminta	2191	Perheoikeudelliset palvelut	adoptiveuvonta, isyyystoiminta
3251	Kansalaisopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai rahoittama	2201	Iäkkäiden laitospalvelu	iäkkäille tarkoitettu laitospalvelu
3252	Kansalaisopistokoulutuksen maksullinen ja osittain maksullinen	Kansalaisopiston toteuttama koulutus tila- ja materiaalisuhteiden mukaan	2211	Iäkkäiden tehostettu palveluasuminen	iäkkäille tarkoitettu tehostettu palveluasuminen
3253	Kansalaisopiston kotoutumissuunnitelmat	TE-toimiston/ kunnan viranomaisen hyväksymät	2230	Erittelemättömät ikääntyneiden palvelut	Erittelemätön-luokkaan
3351	Taiteen perusopetus	Opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä	2231	Iäkkäiden keskitetty asiakas- ja palveluohjaus	iäkkäiden keskitettynä palveluohjaus
3352	Muu taiteen perusopetus	taiteen perusopetus, jonka rahoitus perustuu muuhun kuin valtionosuuteen	2232	Iäkkäiden palveluasuminen ja perhehoito	iäkkäille tarkoitettu palveluasuminen ja perhehoito
3451	Kansanopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai rahoittama	2233	Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumista tukeva palvelu	sosiaalihuoltolain mukainen liikkumista tukeva palvelu
3452	Kesäyliopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai rahoittama	2251	Vammaisten laitospalvelu	vammaisten kuntoutuslaitospalvelu
3453	Liikunnan koulutuskeskuksen antama koulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä liikunnan koulutuskeskus	2261	Vammaisten tehostettu palveluasuminen	vammaisten ympärivuorokautinen tehostettu palveluasuminen
3454	Kotoutumiskoulutus	suomen ja ruotsin kielen sekä tarvittaessa muun kielin	2280	Erittelemättömät vammaisten palvelut	Erittelemätön-luokkaan
3455	Muu opetus- ja kasvatustoiminta	Muu kuin perusopetuslain mukainen koulutus	2281	Henkilökohtainen apu	vammaisille annettu henkilökohtainen apu
3501	Kirjastopalvelut	Yleisten kirjastojen tarjoamat palvelut	2282	Vammaisten asumisen muu tuki ja palvelut kuin ympärivuorokautinen tehostettu palveluasuminen	vammaisten asunnon ja asumisen muu tuki ja palvelut
3502	Kirjaston alueellinen kehittämisestä	Alueellisella kehittämisellä tarkoitetaan kirjaston toimintaa alueella	2283	Vammaisten liikkumista tukeva palvelu	vammaisille tarkoitettu liikkumista tukeva palvelu
3503	Kirjaston valtakunnallinen kehittämisestä	Valtakunnallisella kehittämisellä tarkoitetaan kirjaston toimintaa valtakunnassa			
3551	Liikunta- ja ulkoilupalvelut	Yleisten edellytysten luominen liikunnalle			
3601	Nuorisopalvelut	Edellytysten luonti nuorisotyölle, kunnan tai kuntayhtymän			

Veroprosentin leikkaus koko maan tasolla

	6/2020	10/2020	5/2021
	mrd. €	mrd. €	mrd. €
Siirtyvät kustannukset	19,1	19,9	20,70
Leikattava yhteisövero	-0,56	-0,57	-0,67
Leikattava valtionosuus	-6,4	-6,5	-7,2
Kunnallisverosta leikattavaksi jäävä osuus (mrd. euroa)	-12,1	-12,8	-12,84
→ mikä johtaa kunnallisveron leikkaukseen ko. %-yksiköllä	12,63 %-yks	13,26 %-yks	12,39 %-yks

HUOM!

Kunnallisverosta leikattava prosenttiosuus on laskennan **lopputulos** – ei laskentaa ohjaava suure!

Prosentti siis muuttuu

kustannusten, valtionosuuksien ja yhteisöveron

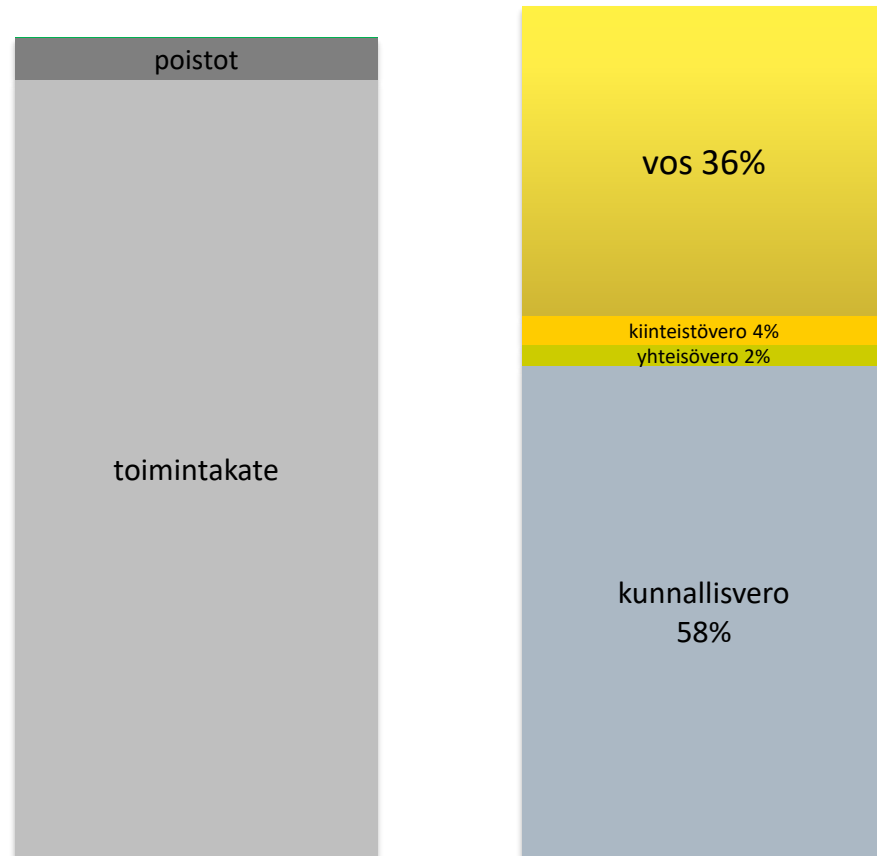

Kuntakohtaisen valtionosuuden laskenta vuodelle 2023 ja eteenpäin

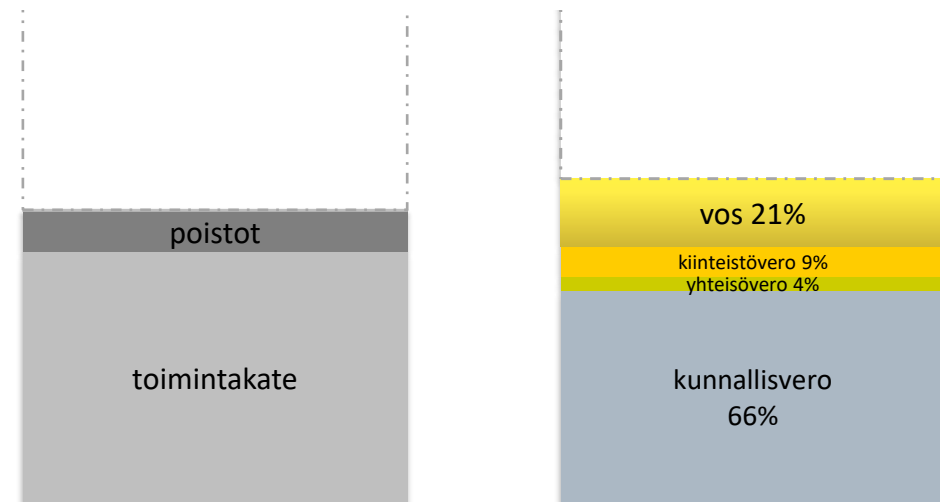

Sote-uudistuksen vaikutus tasataan

Siirtolaskelmissa esitetään
laskennallinen arvio
tasapainotilasta vuonna 2022

Uuden kunnan valtionosuutta lisätään tai vähennetään tarvittaessa sen verran, että tasapainotila muuttuu maksimissaan 60 €/as **sote-uudistuksen seurauksena.**

Muuttuvat kulut ja tuotot

Siirtyvien tehtävien nettokustannukset eli:

Toimintakate ja poistot. Esimerkiksi asiakasmaksut tulee vähennetyiksi siirtävistä kuluista.

Verotuskustannusten alenema huomioidaan myös siirtävänä kuluna.

Siirtyvät nettokulut

Sote-valtionosuudet

Sote sidonnaisten valtionosuuksien poisto kunnista.

Kunnallisveroleikkaus, verokompensaatiot, efektiivisyyden muutos

Kunnallisveroprosentin leikkauksen euromääräinen vaikutus vaihtelee kunnittain. Veroprosenttiyksikön tuotto on eri ja siten myös euromäärä.

Verotuloihin perustuvan tasauksen muutos

Tasausrajoja muutetaan jonka lisäksi keskimääräinen tulo muuttuu. Kiinteistöveron huomioiminen (50%).

Yhteisöveron leikkaus

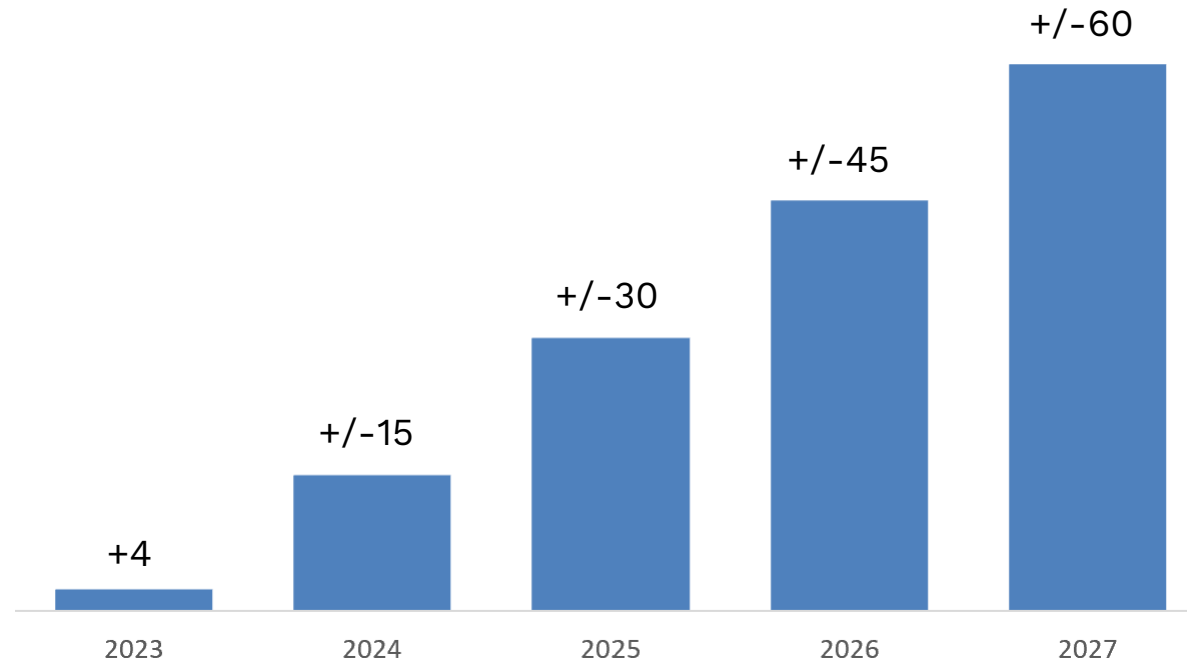
Yhteisöveroleikkauksen euromäärä vaihtelee myös kunnittain vaikka myös sen leikkausprosentti tasasuuruinen.

Järjestelmäuudistuksen tasaus (VOS)

Järjestelmäuudistuksen tasaus lasketaan siten, että edellä mainittujen muutosten jälkeen vaikutus talouden tasapainotilaan on maksimissaan +/-60 euroa asukasta kohden.

Kaksiosainen järjestelmämuutoksen tasaus: muutosrajoitin ja siirtymätasaus

- Sekä muutosrajoitin että siirtymätasaus jäävät pysyväksi osaksi kuntien valtionosuutta
  - Tarkistetaan kerran vuosien 2021 ja 2022 tp-tietoja vastaaviksi
- Muutosrajoitin 40/60
- Siirtymätasaus takaa porrastuksen:

Muutosrajoittimen laskenta

Kunta jolla siirtyvät kulut ylittävät siirtyvät tuotot

Siirtyvät kulut vs. siirtyvät tuotot

SIIRTYVÄT KUSTANNUKSET				SIIRTYVÄT TUOTOT	
Toimintakate	-31 667			Kunnallisvero	16 779
Verotuskustannusten alenema	-89			Yhteisövero	401
Poistot	0			Sote vos	9 569
				Verotulomenetysten kompensatit	3 062
				Verotuloihin perustuvan tasauksen muutos	1 138
Siirtyvät kulut yhteensä	-31 756			Siirtyvät tuotot yhteensä	30 950
		Erotus		-717	
		Muutosrajoitin		-432	

Huomioita:

Muutosrajoitin ja siirtymätasaus osana uuden kunnan valtionosuutta

	Vanha		Uusi	Uusi	Uusi	Uusi
Valitse verotulot:	kunta	Siirtyvät	kunta (2023)	kunta (2024)	kunta (2025)	kunta (2026)
maksuunpannut verot (VM:n siirtolaskelman mukaan)	100 %	53 %	47 %			
Verotulot	32 596	17 180	15 416	15 416	15 416	15 416
siitä: Kunnan tulovero	29 590	16 779	12 811	12 811	12 811	12 811
siitä: Osuus yhteisöveron tuotosta	1 203	401	802	802	802	802
siitä: Kiinteistövero	1 803		1 803	1 803	1 803	1 803
Valtionosuudet	18 564	13 374	4 108	4 191	4 306	4 421
siitä: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 320	10 312	4 008	4 008	4 008	4 008
siitä: Verotulomenetysten kompensatiot	4 342	3 062	1 279	1 279	1 279	1 279
siitä: Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-98		-98	-98	-98	-98
siitä: Muutosrajoitin			-432	-432	-432	-432
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)			-649	-566	-451	-337

Esimerkkikunnalla muutosrajoitin ja siirtymätasaus ovat negatiivisia koska siirtyvät kulut ovat siirtyviä tuottoja suuremmat (kunta hyötyy).

Järjestelmätasaus muuttaa kunnan talouden tasapainotilan muutoksen +60 €/as ylärajalle.

Muutosrajoittimen laskenta

Kunta jolla siirtyvät tuotot ylittävät siirtyvät kulut

SIIRTYVÄT KUSTANNUKSET				SIIRTYVÄT TUOTOT	
Toimintakate	-33 460			Kunnallisvero	46 649
Verotuskustannusten alenema	-244			Yhteisövero	487
Poistot	-259			Sote vos	7 401
				Verotulomenetysten kompensatiot	1 385
				Verotuloihin perustuvan tasauksen muutos	-9 864
Siirtyvät kulut yhteensä	-33 963			Siirtyvät tuotot yhteensä	46 057
		Erotus		12 339	
		Muutosrajoitin		7 400	
Huomioita:					

Muutosrajoittimen laskenta

Kunta jolla siirtyvät tuotot ylittävät siirtyvät kulut

	Vanha		Uusi	Uusi	Uusi	Uusi
Valitse verotulot:	kunta	Siirtyvät	kunta (2023)	kunta (2024)	kunta (2025)	kunta (2026)
maksuunpannut verot (VM:n siirtolaskelman mukaan)	100 %	67 %	33 %			
Verotulot	70 128	47 135	22 993	22 993	22 993	22 993
siitä: Kunnan tulovero	63 952	46 649	17 304	17 304	17 304	17 304
siitä: Osuus yhteisöveron tuotosta	1 460	487	973	973	973	973
siitä: Kiinteistövero	4 716		4 716	4 716	4 716	4 716
Valtionosuudet	3 400	-4 614	16 859	16 664	16 511	16 359
siitä: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-866	-5 999	5 133	5 133	5 133	5 133
siitä: Verotulomenetysten kompensaatiot	1 896	1 385	510	510	510	510
siitä: Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	2 370		2 370	2 370	2 370	2 370
siitä: Muutosrajoitin			7 400	7 400	7 400	7 400
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)			1 444	1 250	1 097	944

Esimerkkikunnalla muutosrajoitin ja siirtymätasaus ovat positiivisia koska siirtyvät kulut ovat siirtyviä tuottoja pienemmät. Järjestelmätasaus muuttaa kunnan talouden tasapainotilan muutoksen -60 €/as alarajalle.

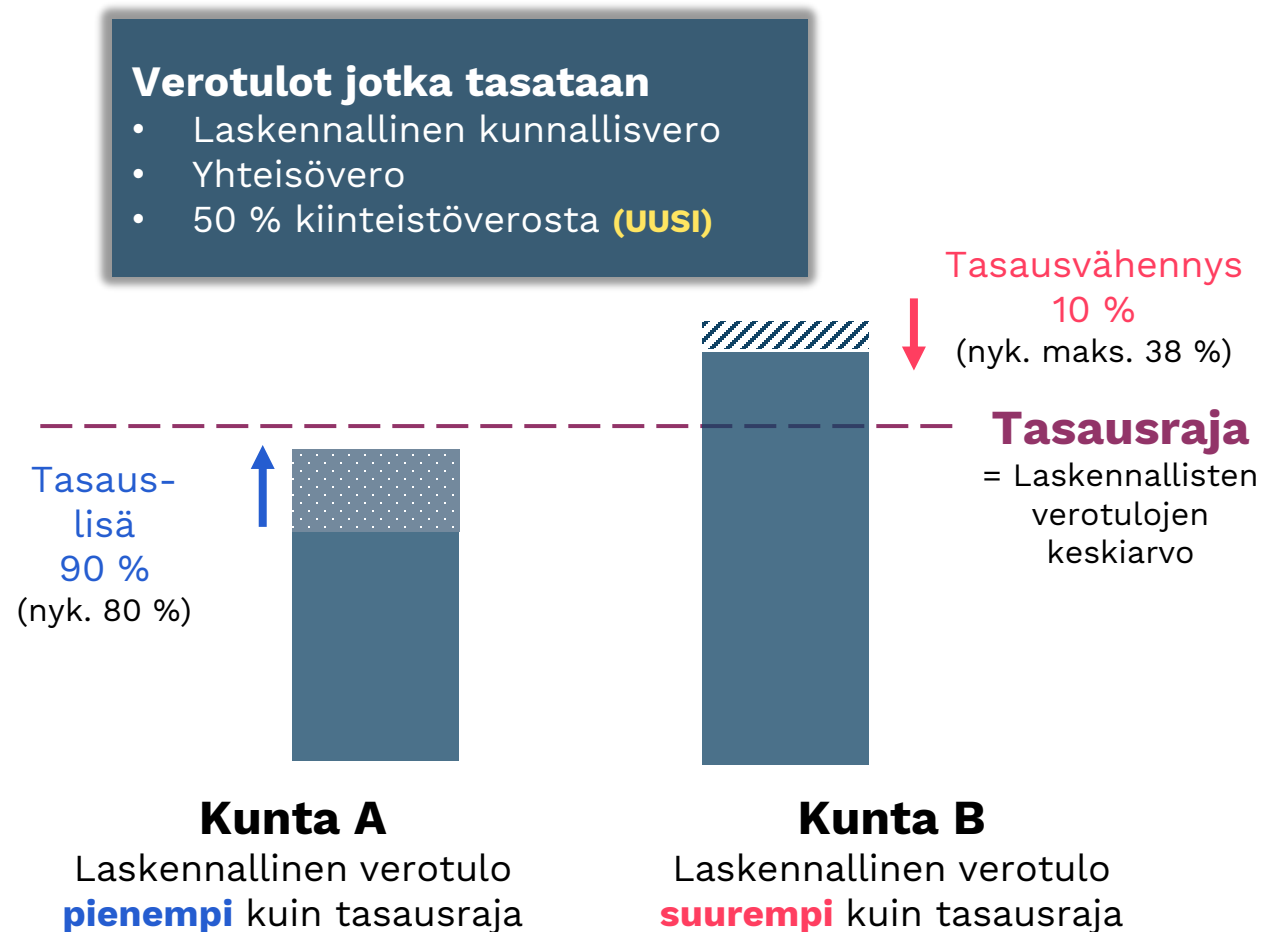
VOS-kriteeristön muutokset

Yksityiskohtainen jaottelu, perushinnat (€)	Nykytilanne	Puhdas siirto	Esitys
Ikärakenne:			
Ikä 0-5	9 685,98	7 671,30	7 671,30
Ikä 6	10 264,07	8 129,14	8 129,14
Ikä 7-12	8 561,08	6 780,38	6 780,38
Ikä 13-15	14 673,88	11 621,71	11 621,71
Ikä 16-18 (ehdotus 16 ja vanhemm)	4 709,16	-	60,00
Ikä 19-64	1 153,62	-	-
Ikä 65-74	2 299,72	-	-
Ikä 75-84	6 439,26	-	-
Ikä 85+	22 296,58	-	-
Muut lask.kustannukset:			
Sairastavuus	1 325,85	-	-
Työttömyysaste	103,04	89,64	65,50
Kaksikielisyys	317,67	276,37	276,37
Vieraskielisyys	2 231,32	1 941,25	1 620,00
Asukastiheys	44,88	39,05	39,05
Saaristo	437,23	380,39	380,39
Saaristo-osakunta	319,85	278,27	278,27
Koulutustausta	456,12	396,82	27,00
Lisäosat:			
Syrjäisyys	225,74	67,72	59,00
Saamen kotiseutualueen kunta	2 867,09	860,13	860,13
Työpaikkaomavaraisuus	68,50	20,55	12,15
Hyvinvoinnin ja terv. edistäminen (h)	-	-	18,23
Asukasmäärän kasvu	-	-	9,70

Sote-valtionosuuksien poisto ja perushintojen muutokset.

Laskennallisten verotulojen tasaus sote-uudistuksessa

- Tasauslisän ja –vähennyksen **prosenttiosuudet** muuttuvat
- **Puolet kiinteistöverosta** sisällytetään tasattaviin verotuloihin ja ne tasataan yhdessä kunnallis- ja yhteisöveron kanssa
  - Voimalaitoksista ainoastaan ydinvoimalaitokset, ei muut voimalaitokset.

Taloussuunnitelma 2023: mitä pitäisi huomioida?

- Huomioi verotulot
  - Esimerkiksi Jakoavain ja VM:n laskelmat sisältävät nyt vain maksuunpannun kunnallisveron
  - Jos vaihdat ennustekehikosta Jakoavaimeen tilitetyt verotulot: varmista valtionosuudet
- Huomioi todelliset kustannukset
  - Siirtolaskelmien tämän hetkiset kustannustiedot ovat kuntien talousarviokyselyn mukaisia
  - Arvio todellinen kuntaan jäävä toimintakate
- Valtionosuudet siirtolaskelmasta tai Jakoavaimesta
- Kunta voi muuttaa veroprosenttiaan viimeisen kerran ennen sote-uudistusta syksyllä 2021 (vuoden 2022 prosentti)

Jakoavain – kuntien tilinpäätösmuutokset

	Vanha kunta
Valitse verotulot:	
maksuunpannut verot (VM:n siirtolaskelman mukaan)	100 %
Verotulot	30 596
siitä: Kunnan tulovero	27 590
siitä: Osuus yhteisöveron tuotosta	1 203
siitä: Kiinteistövero	1 803

Siirtolaskelmat tehdään maksuunpannuilla verotuloilla.

Jakoavain laskee muutosrajoittimen ja siirtymätasauksen. Huomioitava tietoja muuteltaessa!

	18 564	13 374	2 968	3 051	3 166	3 281
Valtionosuudet						
siitä: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 320	10 312	4 008	4 008	4 008	4 008
siitä: Verotulomenetysten kompensatiot	4 342	3 062	1 279	1 279	1 279	1 279
siitä: Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-98		-98	-98	-98	-98
siitä: Muutosrajoitin			-432	-432	-432	-432
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)			-1 789	-1 706	-1 591	-1 477

Talousraportoinnin tärkeys ja Jakoavain linkit

- Talousraportoinnin tärkeys:

<https://www.kuntaliitto.fi/talous/talousraportoinnin-tarkeys-sote-uudistuksessa>

- Jakoavain:

<https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/jakoavain-tyokalu-maakuntauudistuksen-vaikutuksista>

Hyvinvointialueen rahoituksesta

- Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu aluksi kunnilta siirtyviin kuluihin mutta muuttuu myöhemmin laskennalliseksi
  - Laskennallinen malli perustuu THL:n määrittämiin tarvetekijöihin sekä muihin olosuhdetekijöihin
  - Sote-rahoituksen määräytymistekijät: asukasluku, palvelutarve, kielisyys, väestötiheys, saaristoisuus, hyte-kerroin, saamenkielisyys
  - Pelastustoimen määräytymistekijät: asukasluku, väestötiheys, pelastustoimen riskikerroin
- Hyvinvointialueen rahoitukseen sisältyy myös siirtymätasaus
  - Muutos suhteessa nykytilaan maksimissaan +200 €/as, minimissään -100 €/as
  - Porrastus vuosina 2023-2029
  - Hyvitetään ja leikataan toistaiseksi pysyvänä tasauseränä (kuten kunnillakin)

Kiitos.

Etunimi Sukunimi

Puhelinnumero

etunimi.sukunimi@organisaationnimi.fi

@twitter

www.kuntaliitto.fi